

AŞKIM DİNİMDİR

1991

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

Aşkım Dinimdir
Janet ile Nick
Hadi
Ölümünden On Gün Önceki Mektubu
Bütün Büyüler Bigün Bozulur
Titreşimsiz Bir Ev
Geleceğe Kalacak Andaç
Başka Türlü Bir "İncest"
Yolunu Şaşıran Kurt
Canlısız Dünyada Aranan Yitirilmiş Bir Mutluluk
Marta Tore Öldü
O Gölgeleri Bir Daha Anımsamadı
Ölüme Geç Kalınmaz
İşkence Bilimine Giriş:Korkuyorsun
Bir Komünistin Ölümü

Hakkında

Aziz Nesin'in "Aşkım Dinimdir" isimli öykü kitabının ilk basım yılı 1991'dir. Kitap birbirinden bağımsız ama zaman zaman ortak temalar içeren on beş kısa öyküden oluşmaktadır. Öyküler kısa olmasına rağmen yoğun bir anlatıma sahiptir. Yazar öykülerini akıcı ve sade bir dil kullanarak yazmıştır. Betimlemeler, diyaloglar, mizahi öğeler ve ironi yapısal öğelerin en belirgin unsurlarıdır. Bazı öyküler kitaba sonraki basımlarda eklenmiştir. Aziz Nesin bu kitabında hem bireysel hem toplumsal gerçekleri öyküleri aracılığı ile yansıtmış, eleştirmiştir. Bireylerin zayıf yönlerini, toplumsal baskılar ve çelişkileri, çarpıklıkları ortaya koymaktadır.

Öykülerde kullanılan temalar aşk, hüznün, yalnızlık, ölüm, özgürlük, yoksulluk, ahlaki yozlaşma ve baskı gibi temalardır. Aşk temasını merkeze alması ve sıklıkla kullanması eseri diğer öykü kitaplarından ayıran özelliklerinden biridir. Kitap, yazarın diğer öykü kitaplarına göre daha dramatik, hüznü öykülerden oluşmaktadır. Karakterler çoğu zaman iç dünyasına yönelerek yüzleşme yaşamaktadır. Yazar öyküleri aracılığı ile insanların korkularına, özlemlerine, zaaflarına, varoluşsal sorgulamalarına yer vermektedir.

AŞKIM DİNİMDİR

Öykü

Garanda'nın genç karısı Yazar, Bay Garanda ile konuşuyordur. Dün geceki davette herkesin genç karısından dolayı onu kıskandığını, kıskanılmakta da haklı olduğunu söyler. Karısı ondan kırk yaş küçüktür. Garanda yetmişli yaşlardadır. Esprileri, verdiği zekice yanıtlarla herkesi kendine hayran bıraktığını, genç eşinin gece ona harikasin dediğini tahmin ettiğini belirtir. Evliliklerin artık eşlerin kocalarına harikasin demediği için bittiğini, onun şanslı olduğunu ekler. Kendisinin de onu kıskandığını düşündüğünü ve haklı olduğunu söyler. Ama kıskanmak değil imrenmek onun için daha doğru bir kelime olacaktır. Yazar, Garanda'ya imreniyordu.

Garanda'nın dini Fakat yazarın itiraz ettiğini bir durum vardır. Otuzlu yaşlarına kadar bir dine inanan Garanda, o yaştan sonra bütün dinleri araştırıp hiçbirine inanmadığını ilan etmiştir. Yıllarca hiçbir dine inanmadan yaşamıştır. Şimdi ise yetmişlerinde evlenmiştir. Evlendiği genç kadına tutulmuştur. Ve araştırmalar sonucu aşık olduğu kadının dinine inanmaya başladığını söylemiştir. Yazar bu söyleme karşı çıkar. O karısından dolayı bu dine geçtiğini iddia eder. Eğer aşkım dinimdir diyerek bunu itiraf

etse ve bu sebeple bu dine geçtiğini belirtse daha onurlu olacaktır. Ama yazara göre Bay Garanda araştırmalar ve incelemeler sonucu bu dine inanmaya başladığını söylemiş ve herkesi yanıltmıştır.

Kral aşık olur Bu durumla ilgili milattan önce yaşandığını söylediği bir hikâye anlatır. Birbirine komşu iki ülke vardır. Bu iki ülke farklı dinlere mensuptur. Aralarında hep savaşlar oluyordur. Bir gün kral avlanmak için tek başına ormanda dolaşırken yanlışlıkla diğer ülkenin sınırlarına geçer. Orada bir kulübe görür. Genç ve güzel bir kızla tanışır. Kızın annesi ve babası evde değildir. Kız, karşı ülkenin kralı olduğunu bilmeden ona ikramda bulunur. İkisi bütün gün birlikte temek yer, sohbet eder ve vakit geçirir. Birbirlerine âşık olurlar.

Kral'ın evlilik teklifi Başka günlerde kral kızı görmeye gelir. En sonunda ona evlenme teklif eder. Kız kabul eder. Kral gerçeği anlatır. Ama aşkı dinimdir diyerek kıza bir teklifte bulunur. Tacından, dininden, ülkesinden vazgeçip onunla başka bir yere gidip evlenmek istemiş. Ama kız reddetmiş. Kral hem dininden hem tacından hem ülkesinden vazgeçerken onun aynı değerde vazgeçecek bir şeyi olmadığını söylemiştir. İleride bazı şeyler kötüye giderse bunları sorun edeceğini söylemiştir. Bu sefer kral dininden, ülkesinden, tacından vazgeçip kızın ülkesinde sıradan biri olmayı da isteyeceğini söylemiştir. Ülkesinin tacı takacak birini mutlaka bulacağını belirtmiştir. Ama kız yine aynı sebeple bunu da reddetmiştir. Belki söylediği gibi olmayacak, ömür boyu aşkları aynı kalıp mutlu şekilde yaşayacaklardır. Ama aksinin olması için bir ihtimal olması bile kıızı bu karara itiyordur.

Askerin yargılanması Kız ömrü boyunca krala aşık kalacağını, başka erkekle olmayacağını söyler. Ama birlikte olmaları imkansızdır. Kral da başka kimse ile birlikte olmayacağını söyler. Gerçekten de yıllar geçer, ikisi o günden beri görüşmez ve başka kişileri de hayatlarına almazlar. Kral kızın ülkesi ile savaşa girmemek için özen gösterir. Ama bir gün artık savaşı engelleyemeyecek duruma gelir. Daha fazla kayıp olmasın diye düşman askerlerin onların ülkesine geçmesini engelleyecek köprüünün yıkılması talimatı verir. Fakat görevlendirilen asker köprüyü yıkmakta gecikir. İki taraftan da bir sürü asker ölür. Kral savaşı kazanır ama çok kayıp verir. Asker yargılanır. Köprüyü yıkmakta neden geciktiği sorgulanır. Verdiği cevapların yalan olduğu ortaya çıktıkça başka yalan söylüyordur. İdam cezasına çarptırılır. Kral askerin parlak kariyerine bakar ve ne olduğunu merak eder. Onun yanına gider. Samimi ve dostça konuşur. Gerçek nedeni söylemesini ister. Asker birden gerçeği söylemek ister ve krala anlatır.

Kral, asker ile konuşur O gün atıyla son hız köprüye doğru gitmiştir. Gerçekten de hiç durmamıştır. Köprüye çok yaklaşıncı, epey zamanı da olunca dinlenmeye karar vermiştir. Yakınlarında bir kulübe vardır. Kulübeden çok güzel bir kız çıkmıştır. Ona ve atına su vermiş, ikramda bulunmuştur. Asker erken geldiği için zamanı olduğunu biliyordur. Biraz kızla vakit geçirmekte sakınca görmemiştir. Kızla yiyip içmişler, sohbet etmişlerdir. Zamanın nasıl geçtiğini anlamamış ve geç kalmıştır. Kral neden bunu daha önce anlatmadığını sorar. Onu sorgulayanların bunu anlayabilecek kişiler olmadığını anladığını, zaten onlar idam etmezse onun kendini öldüreceğini, kendini affedemediğini söylemiştir. Bilerek halk karşısında yargılanmak ve hatasının sonucu olarak ölmek istemiştir. Kral kendi hikayesini hatırlar. Askerin kıza karşı neler hissettiğini anlayabiliyordur. Ama o aşkı için dininden, atçından vazgeçiyordur. Vazgeçiş başka kimseye zarar vermiyordur. Bu asker ise aşkı yüzünden başkalarının ölmesine sebep olmuştur. Bu yüzden onun idam kararını bozamayacağını söyler. Askerde zaten böyle bir şey istemediğini, sadece sebebini onu anlayacak birine anlatmış olmayı istediğini belirtir.

Kral ve kızın ölümü Askerin idam edileceği gün ve saat kral ormana gider. Bu durumu kaldıramaz, içinde sıkıntı oluşur. Farkında olmadan âşık olduğu kızın kulübesine gitmiştir. Kız yaşlanmıştır. Ama yine de onu tanır. Annesi ve babası yıllar önce ölmüştür. Kimseyle evlenmemiştir. Kıza, askerin durumunu anlatır. O askeri başıslayamadığı için acı çekiyordur. Ama asker yerinde olsa kendisi de aynı şeyi yapacağını biliyordur. Bu yüzden kendisini öldürmeye karar vermiştir. Kız artık onun vazgeçtiklerinin değerinde vazgeçebileceği bir şey olduğunu söyler. O da canından vazgeçecektir. İki âşık kol kola uçuruma yürür. Birlikte atlarlar. Tam iki ülke sınırında atlamışlardır. Çobanlar onları görmüştür. İki ülke de onların ölü bedenlerini arar ama bulamaz. Çobanlar onları bulutlara yükseldiğini söyler. Yükselirken aşkı dinimdir sesleri yankılandığını iddia ederler.

Gerçek aşk hakkında Yazar, Bay Garanda'ya bu hikâyeyi örnek gösterir. Bay Garanda ise tarihte böyle bir şey olmadığını, kafasından uydurduğunu söylemekle yetinir. Yazar uydurduğunu kabule der. O yazardır ve yazarların görevi uydurmaktır. Ama önemli olan güzel uydurup uydurmadığıdır. Gerçek aşkın, aşkı dinimdir ve tahtımdır diyenlerin değil aşkı dinimdir diyenlerin olduğunu söyler.

Temalar

Aşk Aşkın insan hayatının en güçlü inanç olduğu anlatılmaktadır. Gerçek aşkın dürüstlikle aşkının dininden, sahip olduklarından, ülkenden önce geldiğini söylemek olduğu belirtilmektedir. Aşk fedakarlık yapmayı ve bedel ödemeyi göze aldırılmaktadır. Öyle güçlü bir duygudur ki insan aşk yüzünden sorumluluklarını aksatıp sarsıcı sonuçlara sebep olabilmektedir.

JANET İLE NICK

Öykü

Gergin biten gece Adam eskiden gazino olan yeri hatırlar. Çoktan yıkılmıştır. Ama orada bir anısı vardır. Yıllar önce sevgilisi ile ayrı şehirlerde yaşıyorlardır. On günlüğüne yanına gelmiştir. O gazinoya tesadüfen girmişler, sevmemişlerdir. Müzik de hoşlarına gitmemiştir. Çok sarhoşlardır. İçinden o an “Senin için canımı verebilirim” demiştir. Normalde böyle şeyler söyleyecek biri değildir. Belki de alkolün etkisi ile söylemişimdir diye düşünür. Ama o an söylemek istemiştir ve gerçekten de öyle hissetmiştir. Ama sevgilisi saçmalama diye yanıt vermiştir. Saçma diye düşünmüştür. Adam buna bozulmuştur. Ertesi gün sevgilisini yolcu ederken bile aralarındaki soğukluk adam için devam etmiştir.

Takıntı haline gelen konu Sonraki günlerde bu konuyu takıntı haline getirmiştir. Sevgilisinin sözüne neden inanmadığını düşünmüştür. Gerçekten sevgilisi için canını verip vermeyeceğini kendi içinde sorgulayıp sözünün doğruluğunu düşünmüştür. Kafasında senaryolar üretip o durumlarla karşı karşıya kalsa sevgilisi için kendi canını feda edip etmeyeceğini tahlil etmeye çalışır. Bu sırada sevgilisi le dönem dönem yine buluşurlar. Kafasından bu konuyu uzaklaştırdığı zamanlar oluyordur. Ama sevgilisi geldiğinde tekrar aklını kurcalamaya başlıyordur.

Gazetede ki haber Bir gün gazetede bir haber okur. Janet ve Nick isimli iki sevgili evliliklerinden üç gün önce kutlama için tekneleri ile açılmışlardır. Fakat tekneleri fırtınada batınca şişme botta kalmışlardır. Ellerindeki yiyecek ve içeceklerle onları birinin bulmasını beklemişlerdir. Ama yiyecek ve içecek tükenmeye başlayınca Nick kendini denize atarak feda etmiştir. Kalan su ancak Janet’a yetebilecektir. Bu olaydan birkaç saat sonra ise Janet bulunmuştur. Janet yarı ölü durumunda bulunmuş ama Nick öldüğü için bulunduğu sevinemiyor, gözyaşı döküyordur. Bu haber adamı rahatlatmıştır. Birinin sevgilisi için canını feda edebileceği kanıtlanınca rahatlamıştır. Kendisini Nick’in yerine koyar ve onun da aynı şeyi yapabileceğini düşünür.

Janet ile tanışma Bir gün bir kurulun üyesi seçilir. Arkadaşı onu kendi şehrinde ağırlıyordu. Otelde kalıyordu. Bir hafta orada olacaktır. Otellerinde vestiyer kısmında Janet isimli bir kadın çalışıyordu. Bu Janet’in gazete haberinde olan kadın olduğunu öğrenir. Kadın sürekli alkol alıyordu. İş saatlerinde içmemesi karşılığında orada çalışmasına izin veriyorlardı. Her yerden bu yüzden kovulmuştur. Yaşadığı olay yüzünden ülkesinde kalamamış, başka ülkeye gelmiştir. Yazar kadınla tanışır, ama kadın yaşanan o olayla ilgili konuşmak istemiyordur. Kadınla ilişki kurması kolay olur. Kadına içki ısmarladıkça zaten vakit geçirmesi kolay oluyor ama sohbeti hep kazaya getirmeye çalışsa da olmuyordu.

Janet’in itirafı Son gün gelir. O gece kadını odasına davet eder. Çok daha fazla içirir. Kadının kaza gününü konuşması için konuyu hep oraya getirir ve zorlar. Kadın bir yandan soyunuyor, bir yandan ağlayarak olayı anlatıyordu. Olayların gazetede ki gibi olmadığını, yalan söylediğini itiraf eder. İlk günler yiyecekleri ve suyu eşit paylaşmışlar, zaman zaman sevişmişlerdir. Fakat yiyecekler ve su azaldıkça araları bozulmaya başlamıştır. Birbirleri uyurken gizlice su içip yemek yemeye başlamışlardır. Birbirlerini fark ediyor ama yüzleşmiyorlardır. Birbirlerinden soğumaya başlamışlardır. Sonunda öyle bir noktaya gelmiştir ki artık her gün birkaç damla su içmeye birbirlerine söz vermişlerdir. Artık kıpırdamaya bile pek halleri yoktur. Bir gün Nick onu suya itmeye çalışırken uyanır ve bağırır. Nick onu bırakır. O andan sonra ikisi de uyumamaya çalışır. Birbirlerinden korkarlar. İlk uyuyan Nick olur. Janet onu suya itmeye karar verir. Onu suya iter. Yüzme biliyordu ama artık fazla enerjisi yoktur. Batıp çıkarken Janet’a bir şeyler söylemeye çalışır. Söylediklerinden onu öldürmeye çalışmadığı, açlık ve susuzlukla acı içinde ölmelerinden önce onu sonra kendini denize atıp birlikte ölüme gitmeyi düşündüğünü anlamıştır. Bu olaydan birkaç saat sonra bir gemi onu bulmuştur. Birkaç saat daha Nick ölmese o da kurtulacaktır. Bu yüzden çok üzümüştür. Nick’in doğruyu söyleyip söylemediğinden ise emin olamıyordu.

Adam gerçekleri öğrenir Adam, Janet’ı daha sonra aradığını ama aynı yerde çalışmadığı için bulamadığını söyler. Öğrenir ki Janet o gazete haberindeki Janet değildir. Erkeklerin ilgisini çekmek için bu hikâyeyi uydurmuştur. Herkese de farklı bir son ile biten bir hikâye uyduruyor, öyle anlatıyordu.

Geçen hafta sevgilisi yine gelmiştir. Birlikte yemek yerlerken yıllar önce ona onun için canını verebileceğini söylediği ve onunda saçmalama dediği anıyı anlatır. Haklı olduğunu, saçmaladığını söyler. Kız hatırlamıyordur bile.

Temalar

Aşk ve Hayal kırıklığı Aşk söz konusu olduğunda yoğun duygular sonucu insan fedakârlık yapma isteği duymaktadır. Romantik duygular ve hayaller ile hayatın gerçekleri arasında bazen çatışmalar olabilmektedir. Adam yoğun duygularla duygularını ifade ederken bir yandan da zihninde bu sözlerin doğruluğunu sorgulamakta, içsel sıkıntılar yaşamaktadır. Aynı zamanda aşkın beraberinde hayal kırıklığı da getirdiği görülmektedir. Aşık olan kişinin fedakarlık yapması gerektiğine dair beklenti gerçeklikte yer bulamayınca hayal kırıklığı yaşatmaktadır.

HADİ

Öykü

Meyhanedeki buluşma Adam ölmüş genç kadın arkadaşına mektup yazar. Ölümünden önceki gün kadın tüm dostlarını, arkadaşlarını meyhaneye toplamıştır. Ertesi gün uçakla gideceği yerde yanındaki genç adamla evlenecektir. Evleneceği genç adam uzun boylu, dal gibi, sakallı, uzun saçları ensesine dökülmüş, sevimli bir genç delikanlıdır. O akşam bu genç adamın kız arkadaşının fırtınasına dayanamayacağını düşünmüştür. Adam, kadının sanki veda eder gibi tüm dostlarını ölümünden önce bir araya toplamasını düşünür.

Kızın teklifi Kız arkadaşının meyhanedeki davetine Karadeniz fırtınalı bir kızla gelmiştir. Kıvrıkcık saçlı, güzel gözlü, genç bir kızdır. Bir an evlenecek olan kız arkadaşı adamı masadan çekip alır ve dansa kaldırır. Ona “Hadi” demesini ister. O an onunla istediği her yere gidecektir. Hadi demesi yeterlidir. Ona yalvarır. Adam kadının ciddi olduğunu biliyor ama ciddi olduğuna inanmadığını sansın diye gülerek yanıtlar. Şaka yaptığını düşünmesini ister ve sadece güler. Kız ise onu ciddi olduğuna inandırmaya çalışır, dil döker. Hadi demesini, kimseye haber vermeden dans ederek oradan çıkmalarını, bilmedikleri bir yere gidip uzun süre ortaya çıkmamalarını söyler. Saati, nerede olduklarını düşünmeden sadece vakit geçirebileceklerini anlatır. Adam sadece hala gülüyordu.

Kadın hakkında Kadının böyle hallerine alışkındır. Kadın kendisine hep hadi diyen birini arıyordu. Bir gün kendisini de başka hadi diyen biri için bırakacağını biliyordu. Düzen ve güven isteyen biri iken bunun gerçek olmayacak bir istek olduğunun farkına varıp düzen ve güven karşıtı gibi yaşıyordu. Coşkulu, aklına estiği gibi yaşayan... Kadın, onlar habersiz gidince evleneceği adamın ve adamın birlikte geldiği kıvrıkcık saçlı kızın yaşayacağı ve şaşkınlığı haya eder. Adamı ikna etmeye çalışır. Ama adam gülmeye devam eder. Devamında kadını evleneceği genç adamın masasına oturtur. Eğer evlendikten sonra öleceğini bilse onu mutlu etmek için hadi isteğini kabul edeceğini söyler. Ama o an bu kadar kısa zaman sonra öleceğini bilmiyordu. Daha önce birçok kez ölmeyi denemiş, intihar etmiş ama kurtarılmıştır. Onu kurtaranlara da kızmıştır. Bir kere akıl hastanesine yatırılmış, şok tedavisi uygulanmıştır. Tüm bunlardan sonra bu kez ölüm onu kendi bulmuştur. Evlendikten kısa bir zaman sonra aniden ölmüştür.

Yıllar sonra Adam niçin bir başkasını değil de hadi demek için onu seçtiğini düşünür. Düzen ve güven düşmanı olan kadın onun gibi düzen ve güven takıntılı birini neden seçmiştir. Artık kadın yoktur, yıllar sonra ona mektupla bu soruyu sorabiliyordu. O gün meyhaneye birlikte geldiği kıvrıkcık saçlı kız da kendisine hadi diye n başka biri için onu bırakmıştır. Adam da birçok kez hadi demiş, birçok kez de kendisine hadi denilmiştir. Şimdi yine son bir hadi denilmesini bekliyordu.

Temalar

Ölüm ve Hüzün/Yaşam ve arzular Adamın ölen arkadaşı arkasından yazdığı mektup hüznü bir iç döküş, yüzleşme gibidir. Hadi kelimesi ile başlayan ve biten aşklar, yol ayrımları, yeni başlangıçlar ve sonlar adam tarafından sorgulanmaktadır. Ölen kadın arkadaşının yaşam biçimini, yaşama karşı olan hislerini, duruşunu, hayal kırıklıklarını ve doyumsuzluklarını anlatırken onu seven, özleyen biri olarak varlık göstermektedir.

ÖLÜMÜNDEN ON GÜN ÖNCEKİ MEKTUBU

Öykü

Eski dosya yazılan mektup Can kardeşim sevgili C. N. diye başlayan bir mektup yazar. Her zamanki gibi sarhoştur. Yıllardır arkadaşı ile görüşmüyor, konuşmuyordur. Hatta ismini bile zor hatırlamıştır. Rüyasında gördüğü için aklına gelmiştir. Arkadaşına içini döker. Ölmeden önce birine tüm gerçekleri anlatmak istemiştir. Birisi bilsin istemiştir. Dayanamayıp karısını öldürdüğünü düşünmüş, evdeki bavula zar zor onu koyduğunu hayal etmiştir. Ama total ayağı ile bavulu çöpe veya denize atması imkansızdır. Böyle bir şey yaşasa yardım isteyecek, ona yardım edecek kimsesi yoktur. Bu duygu ona çok zor gelmiştir. Bu düşüncelerle uykuya daldığında rüyasında arkadaşını görmüş, ona mektup yazmaya karar vermiştir.

İkinci evliliği İlk şiir kitabı çıktığında ve şiirleri sevildiğinde çevresi değişmeye başlamıştır. O dönem ilk karısı hayatındadır. Kızları vardır. Yoksulluktan gelmişlerdir. Hala çok zengin de değildir. Çevresi değişince ikinci karısı ile o çevrede tanışmıştır. Gördüğü kadınlardan farklıdır. Aydın ve varlıklı bir kadındır. Çok güzel değildir ama kendine baktığı için bir cazibe yaratıyordur. Artık pörsüdüğünü, çok çirkinleştiğini söyler. Ama eskisinden daha da fazla arzulu bir kadındır. Cinsel doyumsuzluğu her geçen gün artmıştır. Herkese yaşıyor, hatta onu istemeyenlere bile yapışıp kalıyordur. Karısını ve çocuklarını bırakıp onunla evlenmiştir. Kızları ve ilk karısı ondan nefret ediyorlardır. Şu an yanlarına gitse ondan bakışları ile intikam alacaklarını, o yüzden onlara gidemeyeceğini söyler.

Evlilikteki sorunlar İkinci karısı ile hep içiyorlardır. Artık çok daha fazla içiyorlardır. İkinci karısının evindeki aileden kalma vazolardan, antikalardan etkilenmiştir. Sevişmesi, öpüşmesi bile farklıdır. Yabancı kitaplar okuyordur. Zamanla kavgalar başlamıştır. Önceleri başkalarının yanında kavga etmezlerken sonra herkesin içinde rezil oldukları kavgalar yapmaya başlamışlardır. Artık eski hayatını da kaybetmiştir. Yeni hayatında da ona ait bir duygu yoktur. Mutsuzdur ama mutlu gibi görünmeye çalışıyordur. Kadın kocasının şairliğini herkesin içinde övüyor ama onu rezil de ediyordur. Onun yanında başka adamlara yakın davranıyordur. Adam kadını dövüyordur. Kaç kere rezil olmuşlardır. Bir gün felç geçirmiştir. Bir bacağı ondan dolayı aksaktır. Kadın o günden sonra iyice ona saygısını yitirmiştir. Herkesin için onu kovuyor, aşağılıyordur. Hata o salonda içerken yatak odasında başkası ile sevişiyordur. Seviştiği adam bunları romanında bile yazmıştır. Herkes anlamıştır. Herkesin bildiğini ama bilmezlikten geldiğini söyler. Adam çok utanıyordur ama elinden bir şey gelmediğini, gidecek bir yeri ve parası olmadığını söyler. İçmeden duramıyordur. Bazen altına kaçırıldığını söyleyen karısı onu daha da aşağılıyordur.

Şairin vasiyeti Karısı şu an çocukları ile tatildedir. Yüzmeye gitmişlerdir. O yüzden bu mektubu rahat rahat yazıyordur. O gelmeden postacıya verecektir. Karısını aslında öldürmek istiyordur. Elinden gelse onu öldürmek istiyordur. Ama yapamayacağını biliyordur. Kendisi ölürse arkasından ağlayıp karısı olarak onun hakkında gazetelere konuşmamasını ister. Arkadaşına vasiyet bırakır. Böyle bir şey yaparsa mektubu gazetelere vermekle tehdit etmesini ama kesinlikle vermemesini, söylediklerinin aralarında kalmasını ister. Uzun zamandır şiir yazamıyordur. Ama tam da artık biliyordur şiiri. Yakında öleceğini de hissediyordur. Kırk yıldır görüşmeseler de onun çocukluk, okul ve askerlik arkadaşı olduğunu, güvenebileceği kimse olmadığını söyler. O, bavula tıktırdığı karısının cesedini alıp götürecektir bir yere.

Temalar

Aşk/Pişmanlık Kadının aydın olması, o güne kadar bildiğinden farklı öpüşmesi ve sevişmesi adamı cezbetmiştir. Ayrıca evi ve hayatı da onlarınkine benzemiyordur. Eşyaları aileden kalma değerli eşyalardır. Kadının yabancı kitaplar okuması her şey onu hem cezbetmiş hem altında ezilmiştir. Bu ezilmişlik onu hayranlık duygusuna, tutkuya ve ihanete götürmüştür. En başlarda kendini yücelmiş hissederken sonrasında ezilmiş hissetmektedir. Hissedilen duyguların yanıltıcılığı, geçiciliği vurgulanmaktadır. Tutkular ve aşk başlangıçta cazibe yaratırken sonrasında pişmanlık ve yalnızlık getirebilmektedir.

İhanet/Evlilik Adamın ilk karısını aldatarak ikinci karısı ile aşk yaşaması, boşanarak onunla evlenmesi çevresi tarafından tepki ile karşılanmıştır. İkinci evliliğinde bir süre sonra o da ihanete uğramıştır. Karısı artık bunu gizlemiyor, adam evdeyken bile başkaları ile birlikte oluyordur. Hatta insanların içinde, kocası yanındayken başkaları ile ilişki kuruyordur. Evliliği şiddet, alkol, ihanet unsurları ile saygısızca sürüyordur. Evlilikte güven ve saygınlığın yitiminin bireyleri çöküşe sürüklediği görülmektedir. İhanet hem toplumsal saygınlığın hem de ruhsal çöküşün simgesi olarak öne çıkmaktadır.

BÜTÜN BÜYÜLER BİGÜN BOZULUR

Öykü

Sevdiğine yazdığı mektup Adam sevdiğine bir mektup yazar. Sevgili Ünlem'im diye seslenir. Bütün büyülerin bir gün bozulacağını mektubu yazdığı gün anlamıştır. Bir ortaçağ meyhanesindedir. Bu yaşına kadar bütün büyülerin bozulacağını bilmediğine şaşıyor ama en azından hiç öğrenmemiş olmakta iyi olacağını söylüyordur. Onu gördüğü ilk an yüreğine sevginin ateşinin düştüğü gündür. O günden beri ondan hiç ayrılmamıştır. Ne zaman bir güzellik yaşasa hep onunla paylaşmıştır. Belki onun haberi bile yoktur ama o hep onunla beraber yaşadığını hayal etmiştir. Bir şehirde gün batımını seyrederken, başka bir ülkede konuk olduğu sarayın geniş terasına fırlayıp yağmurun altında çırılçıplak dans ederken, başka bir yerde şalelede suların altındayken, yürürken, müze gezerken hep yanındadır. Onu öptüğünü, bir olduğunu, birlikte yiyip içtiklerini, dans ettiklerini hissediyordur. Tüm güzellikleri onunla paylaşıyordur. Hiç yalnız hissetmiyordur.

Meyhanede hissettikleri Ama bir ortaçağ şehrindeki Auberge du Cog isimli meyhaneye geldiğinde, siparişlerini verdiğinde yanında değildir. Garson garipse mesin diye tek kadeh söylemiş, ikisinin de aynı kadehten içeceğini düşünmüştür. Ama yoktur. Büyü bozulmuştur. Onu tanıyıp sevdiğinden beri ilk kez oluyordur. Bir güzelliği yaşarken ilk kez o yoktur. O meyhanede bu mektubu ona yazıyordu. O arada aklında tek bir kitap vardır. O kitaptan tek bir bölüm aklındadır. Toplumsal ruh bilimciler bir araştırma yapmıştır. Boş bir meyhaneye ilk giren kişi olan insanlar o boş masalar içinden hep duvar kenarındaki yüzleri kapıya dönük olacak şekilde yerleri seçiyorlardı. Bunun da düşmandan kendini korumak, korkudan kurtulmak için olduğu, yüzyıllar önce kendini mağaralarında güvenceli yer bulan ve koruyan atalarından gelen duygu ile yaptıkları yazılıdır. Yüzyıllar önceki atalarımızdan kalıtsal olarak bu korkunun bize geçtiği yazılıdır. Şimdiki insanların mağarası farklıdır. Kiminin mağarası para kiminin iş kiminin aşktır.

Aşkın büyü Adam kendi mağarasının aşk olduğunu söyler. Aşkın insanın kendini büyülemesi olduğunu belirtir. Sevmek ona göre büyülenmektir. Gerçeği olduğu gibi değil gönlümüzce olmasını istediğimiz gibi görmemizi sağlıyordu. Ona göre dünyadan Ünlem'den başka güzel gülüşü olan yoktur. Ondan güzeli de yoktu. Ama şimdi büyü bozulmuştur. Tuttuğu el büyülediği zamanlardaki gibi sıcak değildir. Saçlarını savuruşu o kadar da ilgisini çekmiyordu. İkisi de aynı kişidir, değişen bir şey yoktur ama büyü bozulmuştur. Şimdi o meyhanede bozulan büyü'nün anısına içiyordur. Büyünün bozulmasına üzülmüyordur.

Temalar

Aşk Adam aşkının etkisi ile derin duygular hissetmektedir. Sevdiği kadın uzağında olsa da her yaşadığı güzel an ve olayda o yanındaymış gibi hissediyor ve öyle yaşıyordu. Fakat ilk kez bir an yaşadığı güzel bir anda kadını hissetmemiştir. Adeta yaşadığı büyülenme bozulmuş gibidir ve ilk kez böyle bir yüzleşme yaşamıştır. Aşkın insanın gerçekle bağını koparan büyü hali tasvir edilirken insanın sevdiği kişiyi ve ona olan duygularını nasıl idealize ettiği de anlatılmaktadır. Aşk insana sevdiğini olduğu gibi değil görmek istediği kişi gibi gösteriyor, dünyada sığınılacak bir mağara gibi güven alanı oluşturmaya yardımcı oluyordu. Büyünün bozulması, aşk duygusu değişmesi ile birey hem kendi yanılsamaları ile hem gerçeklikle yüzleşmektedir.

TİTREŞİMSİZ BİR EV

Öykü

Tren camından izlenen adam Adamın oturduğu ev banliyö durağındadır. Büyük gara dört durak uzaklıktadır. Pencereden tren yolu görünüyordu. Bu evde ilk oturmaya başladıklarında tren geçtiğinde evde olan titreşimden ürküp uyanıyorlardı ama artık alışmışlardır. Haftanın beş günü trenle işe gitmektedir. Hep aynı saatteki trene binmektedir. Dönüş yolunda hep sağ tarafa, pencere kenarına oturmaktadır. Çünkü ineceği durağa yakın bir apartmanda oturan bir adamı beş yıldır her geçişinde görüyordu. Sabah giderken görmüyordu. O saatlerde ya evin başka bölümünde olduğunu ya da evde olmadığını sanıyordu. Ama tam beş buçuk yıldır her geçişinde on beş saniye boyunca adam aynı yerde oturuyordu. Eğer ama mevsime göre kıyafetini değiştirmese orada bir resim ya da heykel olduğuna inanacaktı.

Adamın merakı Başkalarını değil de o adamı sürekli izlemesinin nedeni hiç kimse o adam gibi her gün aynı saatte orada görünmüyordu. Adam ise oradadır. Bir gün iş arkadaşları ile akşam dışarı

çıkacaktır. Eşleri gelmeyecektir. Epey sarhoş olmuştur. Trenle dönüş yolunda ilk kez adamın orada olmadığını görür. Ona bir şey mi oldu diye içi içini yer. Evine gitmek için inmesi gereken durakta iner. Adamın apartmanına doğru yürür. Bulunduğu yerden yukarısı görünmüyordur. O saatte tanımadığı birinin evine gitmek de saçmadır. Ama merakına yenilir.

Pencere kenarındaki adamla tanışma Apartman ziline basar, açılır. Adamın evinin bulunduğu kata çıkar. Adam kapıyı açar. Yabancı biri değil de ev halkından biri gibi onu karşılar. Eve çağırır. Ne diyeceğini bilmiyordur. İçeri geçer ve oturur. Adam çay ikram eder. Şeker isteyip istemediğini sormaz. İkisi de şekersiz içiyordur. Sanki ev halkından biri gibi olağan davranıyordur. Trenle geçerken her zaman aynı saatte aynı yerde olduğunu ama bugün göremediğini söyler. Sebebini belirtir. Sarı bir zarf çıkarır. Bir not aradığını, o yüzden masadan kalktığını söyler. Bu sarı zarftakileri bulmuştur. Sarı bir zarfın içinde fotoğraflar vardır. Fotoğrafları çıkarıp ona uzattıkça bir garip hissediyordur. Bir titreşim gibidir. Adamın fotoğraflarıdır. İlk karısı ile nişanlandığı güne ait bir fotoğraf, gençlik yıllarında elektrik direğine sarılıp çekindiği bir fotoğraf gibi fotoğraflar vardır.

Sarı zarftan çıkanlar Zarftan çıkan neye dokunsa, rozet, deniz kabuğu, fotoğraf, içinde bir titreşim başlıyor hepsi ayrı bir enstrümana dönüşüyordur. İçindeki titreşimlerin neden olduğu tınıyı bir tek o mu işitiyor, karşısındaki de duyuyor mu emin değildir. Penceredeki adam şimdi karşısındadır. Neredeyse sabah olacak deyip onu orada bırakıp odadan çıkar. Adam da kanepeye uzanır. Orada örtüler, yastıklar vardır. Çok çabuk uyur.

Adamın sabahı Kapı açılınca uyanır. Gün doğmuştur. Kapıyı açan karısıdır. O orada değilmiş gibi davranır. Ne gülümser ne o ana bakar. Odadan bir şey alıp, kapıyı sertçe kapatır. Titreşimsiz, tınısız bir evdedir. Geniş pencere önündeki masasına geçer. Gözlüğünü takar. Dün gece inceleyip dağıttığı şeyleri sarı zarfa doldurur. En sütteki zarfa damlayan gözyaşı mürekkebi dağıtır. Evinin önünden geçen tren her seferinde olduğu gibi evi sallar. Sesini duyar ama trene bakmaz bile.

Temalar

Yalnızlık/Hüzün Yıllardır tren camından on beş saniyeliğine hep aynı pencere önündeki masada gördüğü kişinin evine gittiğinde ona ev halkından biri olarak davranır. Çayı nasıl içtiğini sormaz, ikisi de şekersiz içiyordur. Sarı zarfta buldukları adamın kendi geçmişine ait eşyalar ve fotoğraflardır. Bunlardan anlaşılır ki aslında camdan izlediği adam ile kendisi aynı kişidir. Kendi hayatı, geçmişi ve yalnızlığı ile yüzleşmektedir.

GELECEĞE KALACAK ANDAÇ

Öykü

Televizyondaki eski sevgili Yaşlı adam keyiflidir. Yarın buluşacağı genç kız ile yeni bir ilişkinin başlarındadır. Sebepsiz keyifli olma sebebini buna bağlar. Öylesine televizyonun karşısına geçer. Piyano çalan bir kadın vardır. Önce bir yandan tanıyor gibi hisseder ama o yabancı kadını nereden tanıdığını çıkaramaz. Sonra hatırlar. Otuz yıl önce sevgililerdir. Bir yaz sıcağında kumsalda vakit geçirdikleri günü anımsar. Kızın bakışlarında adamı geleceğe bir andaç olarak gördüğünü seziyordur. Bu duyguyu kaldıramamıştır. Zamanla uzaklaşıp ilişkisini bitirmiştir. Ama kız ondan ayrılma nedeninin adamı bir andaç gibi gördüğünü hissetmesi olduğunu anlamamıştır. Şimdi o da kırışmış teni ile ekranlardadır.

Eski sevgililer hakkında Adam diğer kız arkadaşlarını anımsar. Kaktüs, Morkız, Çingene bacaklım, Ram dediği kız arkadaşları olmuştur. Hepsinde de ayrılık nedeni aynı olmuştur. O kişinin farklı olduğunu düşünse de onlar içinde geleceğe bir andaç gibi görüldüğünü hissedip uzaklaşmıştır. Ama zaman adam yerine onlardan intikam almıştır. Kaktüs dediği kız arkadaşına takma diş şakası yapmış ve kızın öğrendiğini görmüştür. Öğrendiğini gördükçe şakayı daha da uzatmıştır. Yıllar sonra kadınla karşılaştığında kendinden önce porselen diş yaptırdığını fark etmiştir. Çingene bacaklı kız ile aralarında yirmi beş yaş vardır. Adamın evlenme teklifini reddetmiştir. On sekiz yıl sonra ise kadın ona evlenme teklif etmiştir. Adam yaşlanmaya, andaç gibi görülmeye, yaşamaya dayanamıyordur. Zamanın o kadından da intikam aldığını, kendinden o kadar genç olmasına rağmen ondan önce yürüyemez duruma geldiğini ve ona üzüldüğünü söyler.

Adamın hayal kırıklığı İçlerinde kendine en yakın hissettiği Ram'dır. Ağır hastalanırsa bir gün, kaç yıl sonra olursa olsun ona haber vermesini, yanında olmak istediğini söylemiştir. Adam çok sevinmiştir. Nerede olursa olsun ve ne işi olursa olsun hemen geleceği konusunda ki sözünü teyit etmiştir. Sonra

kadın tüm belgelerini, hatırlarını, mektuplarını geldiğinde ona verip vermeyeceğini sormuştur. Adam hayal kırıklığına uğramıştır. Onun da adamı andaç olarak gördüğünü hissetmiştir.

Adam yaşlanmayı kabullenir Yarın görüşeceği genç kız için özenle hazırlanır. Alınan olmama konusuna kendine telinde bulunur. Sohbet ederler. Kıza hep kısa cevaplar veriyor, ne söylediğini de pek anlamıyordu. Kız onunla fotoğraf çekirmek ister. Kendini geleceğe andaç olarak sunulan bir eşya gibi gördüğünü söyler. Kız ne dediğini anlamaz. Birkaç gün önce çok sıcak davranan, çok güzel vakit geçirdiği adam gitmiş yerine başka biri gelmiş gibidir. Adam geleceğe andaç olmaktan başka bir şey olamayacağını o gün anladığını söyler ve kıza teşekkür eder. Ama kız ona hiçbir şey anlatmamıştır, ne olduğunu kavrayamaz. İkisi orada içmeye devam eder. Birbirleri ile değil kendileri ile konuşuyor gibilerdir. Adamın inadı yok olur. Zamana yenildiğini kabul eder. Artık geleceğe bir andaç olarak kalacağını bilmenin mutluluğunu yaşıyordu.

Temalar

Yaşlılık Sürekli kendinden küçük yaşta kadınlarla birlikte olan adam hepsinden benzer sebeplerle ayrılmıştır. Kendisini geleceğe bir andaç gibi hissetmesine neden olduklarını söylemektedir. Bu duyguya katlanamamaktadır. Adamın yaşlanmayı kabullenemediği anlaşılmaktadır. Kendisinin geçmişin bir hatırasına dönüşeceğini bilmeye katlanamamaktadır. Son ilişkisinde ise bunun zamanın doğal akışı olduğunu kabullenir ve yaşadığı andan, kendisinden keyif alır. Bir mekânda, seste, mektupta, fotoğrafta hatıra olarak kalacağını bilmek ona iyi hissettirmektedir. Yaşlanma hatıra olarak kalacağını kabullenmedir.

BAŞKA TÜRLÜ BİR “INCEST”

Öykü

Genç adam sorgulanır Bir film öyküsüdür. Genç adam sorgudadır. Sorgulayan kişi güzel konuşarak onu konuşturmaya çalışıyordu. Her şeyi itiraf ederse en az cezayı alacağını, her ayrıntıyı ona anlatmasını istiyordu. Kararsız ve sessiz olan genç delikanlı zar zor da olsa konuşur. Sonra sora sorgulayan görevli ısrar ettikçe iyice anlatmaya başlar. Ertesi gün askere gidecektir. Tüm işlemleri tamamdır. Ama başına bu iş gelmiştir.

Çocukluğu hakkında O daha doğmadan babası askerde ölmüştür. Annesi on dört yaşında babası ile evlenmiş, on altı yaşında ona hamile iken dul kalmıştır. Babası ölürken kurak bir tarla bir iki havan bırakmıştır. Annesi üvey baba çocuğuna kötü davranır, hakkını yer diye evlenmemiştir. Hatta amcası iki karısının üstüne annesini kuma olarak almak istemiştir. Var olan üç beş mala da konmak istiyordu. Ama annesi direnmiştir. Köydeki ve civar köylerdeki bazı adamlar evini basıp onu dağa kaldırmak istemiş, her seferinde onlara direnmiş, oğlunu bebekken kendine siper ederek onu yavrusundan ayırmamaları için direnmiştir. Evi basanlardan o konuştukça ağlayanlar bile olmuştur.

Okula gidememe nedeni Köye ilk okul açıldığında ve öğretmen geldiğinde on yedi yaşındadır. Üç sınıf bir arada okuyordu. O da okula başlamak istemiştir. Ama annesi on yedi yaşındaki haliyle çocukların yanında okula gitmesinin ayıp olduğunu söyleyip engel olmuştur. Asıl derdi ise tarlada çalışması, hayvanlarla ilgilenmesidir. Babasından sonra didinip çalışarak hayvanları çoğaltmışlar, kimseye muhtaç olmadan yaşamayı başarmışlardır.

Genç adamın çabası Okuma öğrenmek isteyen delikanlı öğretmenin evini, okulu temizliyor, ihtiyacı olan işleri görüyor, boş zamanlarında ona okuma yazma öğretmesini istiyordu. Okumayı öğrenmiş gibidir ama yazması neredeyse yoktur. Öğretmen kızla arası çok iyidir. Genç bir kızdır. Yeni mezundur. Ondaki iki yaş büyük olmasına rağmen küçük görünüyordu.

Öğretmene karşı aşk Genç delikanlı kimi doğru kimi uydurma şeyler anlatıyor, öğretmenin kaldığı odada sık sık vakit geçiriyordu. Genç öğretmenin kıkır kıkır ona güldüğünü söyler. Sıkıldığı bellidir. Köyde konuşacak kimsesi yoktur. Korkuyordu da. Böyle anlarda perdeyi ve pencereyi açık bıraktığını anlatır. Bir kere bayramda yanına gittiğinde onu yanaklarından öpmüş bayramlaşmıştır. Çok heyecanlanmıştır. Bu hareketlerden kızın da kendisinden hoşlandığını, onu sevdiğini düşünmüştür. Kız çamaşırlarını ipe asınca başkaları da görüyor diye kıskanıyordu. İç çamaşırı falan yoktur ama yine de alışkın olduğu bir durum değildir. Onu ilk kez annesi dışında bir kadın yanağından öpmüştür. Böyle birinin kıyafetleri ipte görmek bile onu heyecanlandırıyordu.

Annesi ile arasındaki evlilik gerilim Askere gitme zamanı gelmiştir. Kız öğretmeni de seviyordu. Ondan sonra başına bir şey gelsin istemiyordu. Öğretmen kızla evlenmek ister. Annesine bu konuyu açtığında önce isim vermez. Askerden önce evlenmek istediğini söyler. Annesi çok üzülür, karşı çıkar. Yoksul olduklarını, verecek başlık parası olmadığını, üç kişiyi doyuracak yiyecekleri olmadığını söyler. Annesi eve gelin gelirse kendisi aç kalır, kapı önüne kovulur diye korkuyordu. Dizlerini dövüyordu. Delikanlı kızın başlık istemeyeceğini, kendisini doyuracağını söylese de ikna olmaz. Her akşam bu konu yüzünden gerilmeye başlarlar. En sonunda delikanlı öğretmen kızın kendisinde gönlü olduğunu, onunla evlenmek istediğini söyler. Annesi şehirli kızların ona bakmayacağını, kadınlık etmeyi bilmeyeceğini söyler ve onu ikna etmeye çalışır ama oğlu dinlemez.

Öğretmenin teklifi Bir gün annesi öğretmen kızla konuşmaya gider. Akşam geldiğinde ise adeta gençleşmiş gibi neşelidir. Öğretmen kızla konuştuğunu, onun da oğlunda gönlü olduğunu söyler. Ama evlenmek istemediğini anlatır. Her akşam hava kararınca, kimse görmeden gelip onun koynuna girmek istiyor, sabah olmadan evine dönmek istiyordu. Bu durumdan kimsenin haberi olmayacaktır. Yalnız annesi, delikanlı ve kendi bilecektir. Yanına geldiğinde yorganın altında, karanlık odada çıplak olmasını, onunla hiç konuşmamasını istiyordu. Eğer konuşursa, ışık açarsa bir daha onun yüzünü göremeyecektir. Kız sadece onunla olmak istiyor ama evlenmek istemiyordu. Koşulları da budur.

Sessiz birliktelikler Oğlan üzülür. Ondan öncede başkaları ile birlikte olduğunu, alışkın olduğunu anlar. O ise daha önce kimse ile birlikte olmamıştır. Sadece köydeki arkadaşlarının zoruyla bir kere eşek ile o işi halletmiştir. Pişman olmuştur. Kızın koynuna girmeye can atmasından annesinin dediklerinde haklı olduğunu düşünmüştür. Delikanlı ara ara anlatırken ağlıyordu. Annesi o gece kızın geleceğini söyler. Delikanlı yıkanır. Temiz şekilde yorganın altına girer. Işıklar kapalıdır. Gece yarısı geçmiştir. Dış kapı sesi duyulur. Sonra da odanın kapısı. Kız döşeğe girmesi ile başını yastığının altına sokar. İlk kız sarılır. Delikanlıya bir tutukluk gelmiştir. Üç gece bu şekilde olur. Ne yapsalar delikanlı tutukluluğundan kurtulamaz. Sonrasında birlikte olurlar. Kız her seferinde gelir gelemaz başını yastığının altına sokuyor, ağlıyordu. Işıklar asla açılmıyor, asla konuşmuyorlardı. Kız gidince oğlan döşeğin ıslaklığından kızın ne kadar ağladığını anlıyordu. Askere gideceği gün kesinleşene kadar bu şekilde geceleri sevişirler. Delikanlı artık gündüzleri öğretmen kızın yanına da gitmiyordu. Bir gün köyde kızı görür. Yanında korucu da vardır. Neden uzun zamandır uğramadığını sorar. Merak ettiğini söyler. Delikanlı şaşırır. Yanında biri var diye öyle konuştuğunu düşünür.

Askerden önceki son gece Asker günü netleşince kızla konuşmaya karar verir. Onu bırakıp gidince onunla olduğu gibi başkası ile de olmasından korkuyordu. Annesi ile haber gönderir. Annesi, kızın onu bekleyeceğini, ondan başkası ile olmayacağını söylediğini iletir. Ama delikanlı kafasına koyar. Askere gitmeden bir gece önce her şeyi göze alır. Son gecesi gibi canavar gibidir. Kız da öyledir. Seviştikçe sevişirler. Hava sıcak olduğundan yorganı falan da üstlerinden atmışlardır. Delikanlı kızın gideceği zaman gelince onu göndermez. Perdeyi aralar.

Gerçekle yüzleşme Askere gideceğini, onu sevdiğini söyler. O da onunla birlikte olduğuna göre onu seviyordu diye düşünmüştür. Evlenmek istiyordu. Perdeyi açıp yüzüne bakınca görür ki her gece koynuna giren çocuğun kendi annesidir. Beş dönümlük tarla ve birkaç hayvan için öğretmenmiş gibi her gece bu durumu yaşamıştır. Delikanlının o an içine adeta biri girmiş gibidir. Kendini kaybetmiştir. Kadını boğmuştur. Kadın ölmüştür. Sabah da gidip jandarmaya teslim olmuştur. Tabii bunları anlatmamıştır. Olanları aklından kazımak istemiş, annesinden de kurtulursa kazıyacağını düşünmüştür. Beş ay geçmiş hala hiçbir şey unutamamıştır. Kadın ölürken hem de üç aylık gebedir. Çocuk hüznle hayıflanır.

Temalar

İstismar/Ahlaki yozlaşma Genç delikanlının ilk birlikteliğini eşek ile yapması, genç yaşta dul kalan kadının dağa kaldırılmaya çalışılması, öğretmenin sıradan ve iyi yaklaşımını aşk olarak algılaması, kadının oğlu evlenirse evsiz kalıp mağdur olacağından korkması ile yaptıkları kırsal bölgelerde cehaletten kaynaklı sömürü, istismar ve ahlaki yozlaşmayı göstermektedir. Tüm bu örnekler içinde en sarsıcısı ise annenin aile ilişkilerini yozlaştırarak trajik sonuçlara yol açmasıdır. Eğitimsizlik, dış dünyadan kopukluk, delikanlının hayatındaki tek kadının annesi olması genç delikanlının gerçekliği sorgulamasına engel olmaktadır.

YOLUNU ŞAŞIRAN KURT

Öykü

Avcılardan kaçan kurt Kurt avcılardan kaçır. Onu sıkıştırıp her yerden ateş ediyorlardır. Nereye gittiğine bakamdan sadece koşar ve onlardan kurtulur. Bir de bakar ki kentin göbeğine gelmiştir. İnsandan çok araba vardır. İnsanlar kendi canlarının derdine düşmüştür. Onu fark eden bile yoktur. Ormanda onu kovalayan insanoğlu şehirde kendi koşturmacasından onu fark etmiyordur. Kurt da sakın sakın yürüyor, dikkat çekmiyordur.

Kurt, köpek gibi davranır Çok fazla köpek vardır. Köpeklerin insanların muhbirleri olduğunu söyler. Kurtlar köpeklerden bu yüzden pek hazzetmiyordur. İnsanların evcilleştirdikleri köpekler, kurt soyundan gelmektedirler. Gördüğü kimi köpekler tasma ile sahibi ile gidiyor, kimi tasmaşız sahiplerinin arkasından yürüyor, kimi süs köpeği sahibinin kucağında gidiyordur. Kurt bunlara şaşırır. Köpekler onun kurt olduğunu anlayıp ona havlıyorlardır ama insanlar onu köpek sanıyorlardır. Köpeklerin peşinden onlar gibi sessiz sessiz ilerler. Karnı çok acıkmıştır. Birine saldırıp karnını doyurup ormana kaçabilir ama bu sefer peşinden gelip onu vuracaklardır. Sakin kalmaya, köpek taklidi yapmaya karar verir.

Kahvedeki adamlar Yerde bulduğu bir keki yer. Ama dişinin kovuğuna gitmez. Biraz ilerleyince bir kahvede oturan insanlar görür. Onu köpek sanıp severler. Sesini çıkarmaz, sakince durur. Kendisini besleyebileceğini düşünür. İçlerinden birisi çok cins bir kurt köpeğine benzediğini söyler. Arkadaşına sahiplenmesi önerisinde bulunur. Hep köpek besleyeceğini söylüyordur. Adamların konuşmalarından onların da vatanlarından uzak olduğunu anlar. Çalışmak, ailelerine bakmak, iş bulmak için oraya gelmişlerdir. Vatanlarına gidecekleri günü sabırsızlıkla bekliyorlardır. Çok özlediklerini söylüyorlardır. Üç kişiden biri ise vatanın karnını doyurduğu, iş bulduğu yer olduğunu söyler ve diğerlerini kızdırır. Kurt da kızar. Onu parçalamak ister ama kendini tutar.

Kurt, adamla gider Başını okşayan adam kalkınca onun peşine takılır. Adam köpeğin arkasından geldiğini gördükçe hoşuna gider. Ona iki tane mama alır. Eve gidince mamayı verir. Kurt hayatında böyle lezzetli bir şey yememiştir. Parçalama derdi de yoktur, yumuşaktır. Adam bir şilte serer ve uyusun diye kurdu oraya yatırır. Kurt herkes uyuyunca vatanına, ormanına gitme planı yapar. Kurlar için vatanlarının vazgeçilmez olduğunu söyler.

Kurt, şehirde yaşamaya devam eder Bir uyanır ki çoktan sabah olmuştur. Bu kurtlar için alışılmadık uzun ve derin bir uykudur. Şaşırır kalır. Bir gün daha havanın karamasını beklemeye karar verir. Sahibi yine onu besler. Temiz kaptan temiz su içer. Günler böyle birbirini kovalamaya başlar. Kurt hep vatanına döneceğini söylüyor ama konforlu bir hayat içinde zamanın nasıl geçtiğini anlamıyordu. Evin hanımı haftada üç dört kere onu yıkıyordu. Güzel yiyeceklerle besliyordu. Köpek kuaförüne gidiyordu. Hastalandığında veterinere götürmüşlerdir. Ormanda olsa öleceğini, orada hemen iyileştiğini söyler. Sahibi ona ikinci günden tasma da takmıştır.

Sahibinin hayatı Bu sırada sahibi bir fabrika da çalışıyordu. Çok fazla çiş molası verdiği ve gidince on beş dakika tuvaletten çıkmadığı için uyarı almıştır. Sahibi bu yüzden sinirlidir. Sonra kovulur. Buna çok sevinir. İşsizlik maaşı alıyor, arada bir fabrikalarda günlük işçi olarak çalışıyor, sürekli kahvede vakit geçiriyordu. Daha fazla kazanıp daha çok boş geziyor, keyfine bakıyordu. On dört çocuğu için çocuk yardımı da alıyordu. Ama kurt sadece iki çocuğu görüyordu. Diğerleri nerede bilmiyordu. Karısı ile de boşanıp aynı evde yaşamaya devam etmeye karar vermişlerdir. Ayrırlarsa karısı da yardım alacaktır. Kurt giderek konfora alışmıştır. Cinsel hayatının bile orada kolaylaştığını söyler. Ormanda bir dişinin peşinden on kurt birden koşuyor, kimisi kavgada ölüyor, kimi yaralanıyordu. Burada patronu cins bir kurt köpeği diyerek ona izin alarak dişi köpek ayarlıyor, çiftleştirmeye getiriyordu. Kurt beğenmediklerine sırt çeviriyor, istediği ile çiftleşiyordu. Bir sürü kırma yavrular olmuştur.

Sahibi zenginleşir Sahibi de arabasını satmış, Mercedes almıştır. Boynundaki ince zinciri karısına hediye etmiş, kendine daha kalın zincir almıştır. Bir toplantıda hak verilmez alınır diye ateşli konuşma yapmıştır. Ama karşı taraf bir şey yapmadan hak kazanılmaz diyerek terslemiş, gidip vatanında hak talep etmesini söylemiştir. O da vatanında isteseler de vermediklerini o yüzden orada istediklerini söylemiş alkış almıştır.

Kurt yaşlanır Kurt kendi vatanını düşünür. Kendi vatanları da kendi kanları ile sulanmıştır. Vatanını özlediğini her fırsatta söylüyor, vatan gibisi olmadığını belirtiyordu. Köpeklerin insanların içinde bir görevleri olduğunu söyler. Kimi bekçi kimi polis köpeği, kimi sıklere çalışıyor, kimi insanları koruyordu. Hepsinin bir işi vardır. Hak ederek alın teri ile kazandıklarını, asalak olmadıklarını söyler. Böyle günler haftalar derken yıllar geçmiştir. Artık iyice yaşlanmıştır. Kurtluğundan çok köpeklik ettiğini fark etmiştir. Öldüğünde onu da köpek mezarlığına gömeceklerdir. Kendi vatanında av bulamayınca yaşlı veya

hasta olan, açlıktan uyuyakalan kurtların nasıl yendiğini, bir tavşanın peşinden nasıl saatlerce koştuğunu hatırlar. Ah vatanım diyerek ilk fırsatta gideceğini, aynı sahibi gibi döneceğini söyler.

Temalar

Göç/Kimlik Bireylerin çıkarlarının, konforunun birçok değerinden, kimliğinden ve köklerinden daha önce geldiği anlatılmaktadır. Kurt ve sahibinin temsil ettiği yaşam biçimi hayatta kalmak, temel ihtiyaçlarını giderebilmek için göç etmek, vatanından uzakta yaşamaya başlamak zorunda kalanları simgelemektedir. Bu zorunlu göç zamanla vazgeçilemeyen bir konfora yerini bırakmaktadır. Vatanından istemeyerek kopan birey asimile olmakta, kimliği dönüşüme uğramaktadır. Vatanını özlediğini, mutlaka bir gün döneceğini söylese de artık tercihi farklı olmaktadır.

CANLISIZ DÜNYADA ARANAN YİTİRİLMİŞ BİR MUTLULUK

Öykü

Sessiz bir sabah Adam sabah uyanır. Etraf sessizdir. Bu sessizliği garipser. Saçları yeni beyazlamaya başlamıştır. Elli yaşlara yakın olduğu anlaşıyordur. Eşi, iki ve üç yaşlarındaki kızları, baldızı, kayınçosu ve kayınvalidesi ile birlikte yaşıyordur. Saate bakar. 10.42'dir. O saatte evdeki o sessizlik normal değildir. Normalde saat yedi de gürültü ve çekişmeler başlamaktadır. Şu an ise kimsenin sesi gelmiyordur. Adam bunun keyfini çıkarıp keyifle yatakta uzanmaya devam eder ve düşüncelere dalar.

Evlenmeden önceki zamanlar Karısı ile beş yıl önce evlenmişlerdir. Evlenmesinden kısa süre önce, ikisinin ortak tanıdığı bir kadın arkadaş onu aklına sokmuştur. Balık gibi kız diyerek onu fark ettirmiştir. O andan sonra o da karısı hakkında öyle düşünmeye başlamıştır. Karısı o zamanlar fikirleri ile de ilgisini çekmiştir. Karıkocanın ayrı yataklarda olmasını kabul etmediğini söylüyordur. O evlenince kocasının kokusunu duyarak uyumak istediğini, karı koca ayrı yatak odaları olan gelişmiş memleketlerdeki çiftleri anlamadığını beliriyordur. Adam tam olarak böyle düşünmese de o gün söyledikleri hoşuna gitmiştir. Ona göre karı koca aynı odada, farklı yataklarda uyumalıdır. Ama bu düşüncesi de hoşuna gitmiştir. Başka bir zaman evlilik karı kocanın zamanı bölüşmesidir demiştir.

Zamanla değişen kadın Ama artık beş yıl sonra karısı değişmiştir. Değişimin normal olduğunu, kabul edilebilir olduğunu söyler. Ama artık aslında boşanmaları gerektiğini biliyordur. Kızları büyüye kadar boşanmayacaktır. Karısı bir gün herkesin içinde karı kocanın sürekli dip dibe yatmasını ilkel bulduğunu söylemiştir. Bir gün de adamın arkadaşları onları öğle yemeğine davet etmiş, bunu bile bile eve başka kişileri davet etmiş, adam hatırlatınca da onun yaşlı siyasi arkadaşlarından sıkıldığını söylemiştir.

Canlısız dünya Kızlarına seslenir. Kimse ses vermez. Saat 11.32 olmuştur. Merak eder, içeri bakmaya gider. Ama kimse yoktur. Ona not da bırakmamışlardır. Birkaç arama yapar ama telefonlarını kimse yanıtlamaz. Komşulara gider ama kimse evde yoktur. Giderek daha çok korkmaya ve gerilmeye başlar. Bütün şehri dolaşır. Her yer bomboştur. Hiçbir canlı yoktur. Her şey bir anda bırakılmış gibidir. Bazı arabaların kapıları açıktır. Bakkalda terazinin üstünde ürünler vardır. Karakol, hastaneler, sokaklar her yer boştur. Bir otele girer. Tekrar arama yapmak ister ama telefonun sesi çıkmaz. Elektriklerin olmadığını anlar. Hava kararınca lazım olur diye mum aramaya başlar. Kimse yoktur. Her şey sahipsizdir. Ama ne altın ne para ne başka bir değerli eşyaya ihtiyaç duymuyordur. Ona gerekli olan mum gibi şeylerdir. Kimse olmayınca hayata dair bir sürü şeyin ve paranın da anlamı kalmadığını anlar. Karnı acıktır. Bir şeyler yer.

Sahildeki insanlar Sahile doğru koşar. Denizin ortasında, iskelede bomboş vapurlar görür. Biraz daha ilerleyince kahverengi bir fotoğrafta gibi duran insanlar görür. Bu insanlar koşuyor, yürüyor gibi hareketler yaparken donup kalmış gibidir. İnsanlar arasında biri daha genç, biri orta yaşlı bir kadın görür. Onları tanır gibi olur. Yanındaki orta yaşlı kadının diğerinin kaynanası olduğunu tahmin eder. O anı hatırlar. İki yıl önce böyle bir an yaşamış, o genç kadınla göz göze gelmiş, kadın gözlerini kaçırmış ve yollarına devam etmişlerdir.

Bir aşkın anısı Kadının yanına gider ve ona seslenir. Bir tek ikisi kalır, diğer insanlar yok olur. İkisi banka oturur. Konuştukça yüzleşmeler olur. Kadına mutlu olup olmadığını sorar. Kadın mutsuz olduğunu söyler. Yıllar önce kadın onu seviyordur. Ama o ona abi, hatta amca gibi davranıyordu. Halbuki karısından bir yaş küçüktür. Onun arasını başkası ile yapmak istiyor gibi davranmıştır. Adam da onu sevdiğini itiraf eder. Onu çok yetenekli de buluyordur. Öyküleri çok güzeldir. İkisinin çok mutlu

olacaklarını da biliyordur. Ama karısının mutsuzluğu üzerine mutluluklarına kurmayacağı için öyle davranmak zorunda kalmıştır. Kadın, şimdi üçünün de mutsuz olduğunu söyler. Adam onaylar. Kadın gider. Birden herkes geri gelir. Kadın kalabalığa karışır. Göz göze gelirler ve uzaklaşır. Adam birden yatağında uyanır. Saat 11.32 olmuştur. İki kızı gelir ve yatağından öper.

Temalar

Aşk/Değişim ve Pişmanlık Evliliğinde mutsuz olan adam eski aşkının hayalini görmüştür. Karısına büyük bir aşkla tutulmamış ama ortak arkadaşlarının sözlerinden etkilenerek fikirleri etkilenmiştir. Güzelliği ve fikirlerinden etkilenerek evlenmeye karar verdiği anlaşılmaktadır. Fakat zamanla duygular ve fikirler değişmiştir. Karısı da o da mutsuzdur. Boşanmak için kızlarının büyümesini beklemektedir. Karısı hayatındayken çok mutlu olabileceği bir kadınla birbirlerine âşık olmuş ama mutsuzluklara sebep olmamak için bu ilişkinin başlamasını engellemiştir. Adamın verdiği kararlarla yüzleştiği, hesaplaşmaya giriştiği, pişmanlıkları görülmektedir.

MARTA TORE ÖLDÜ

Öykü

Mutlu giden evlilik Karı koca birbirlerini çok sevmektedirler. İki kızları bir oğulları vardır. hiç bozulmayan bir rutinleri ile hayatlarına devam ediyorlardır. On altı gün öncesine kadar saydığı rutinler her gün aynı şekilde yaşanıyordu. On beş yıllık evlidirler. Birisi evlenince onlar gibi mutlu olacakları için sevinip, birinin boşandığını duyunca kendilerinin de başına gelebilir diye üzülmüyorlardı.

Değişmeyen rutinler Sabahları yedi buçukta uyanıyor, karısının onun için hazırladığı kahvaltıyı yiyor, gazete okuyor, sekizde evden çıkıp, dokuza on kala iş yerinde oluyordu. Ona kahvaltı hazırlayan karısı, sonra çocuklara kahvaltı hazırlıyor, onları okula gönderiyordu. On altı gün öncesine kadar bu böyledir. O sabah ekmeklerden birisi biraz fazla kızarmıştır. Bu bile alışkın olmadığı bir değişikliktir. Her sabah sofrada aynı kahvaltılıklar aynı şekilde yer alıyordu.

Gazetede ki haber Kapı çalınır. Karısı gazeteciden gazeteyi alır ve masaya getirir. Adam gazeteyi okurken gördüğü haberle sarsılır. Marta Tore ölmüştür. Büyük bir sarsıntı geçirmiştir. O güne kadar hiç öyle olmadığı için gözlerinden yaşlar boşanır. Karısının ve çocuklarının görmemesi sofradan kalkmak ister ama kalkmadan sofraya gelirler. Karısı onu görür. Neyi olduğunu sorar. Adam hıçkırıqlarla ağlamaya başlar ve odalarına gider. Çocuklar onu görmemiştir. Karısı odaya gelir. İşe geç kaldığını söyler. Ama adam o kadar karışık duygular içindedir ki ne konuşabiliyor ne bir şey yapmak elinden geliyordu. Karısı ne olduğunu soruyor, ona bile anlatacak gücü kendinde bulamıyordu. Yirmi üç yıl önceki bir anının onu böyle etkileyebileceğini düşünmemiştir.

Kadının soruları Karısı çocukları gönderir. Elinde gazete ile gelir. Neyi olduğunu tekrar sorar. “Bir yardımım olabilir mi?” diye ekler. Adam zar zor Marta Tore ölmüş diyebilir. Kadın haberi okur. Ünlü sinema yıldızlarından Marta Tore’nin ölümü diye başlayan bir haberdir. Adam hala ağlıyordu. Karısı anlatmak istemiyorsa anlatma diye tersler. Ne zaman Almanya’ya gittiğini sorar. Adam hiç gitmemiş deyince, kadının ne zaman Türkiye’ye geldiğini, nasıl tanıştıklarını sorar. Adam tanışmadıklarını söyler. Kadın, adamı üzen şeyin ne olduğunu anlayamıyordu. Bunu öğrenmek istiyordu. Adam kadının filmlerini hiç izleyip izlemediğini sorar. Karısı izlememiştir. Adam kendisinin de izlemediğini söyler.

Kadın evi terk eder Bir süre sonra karısı içeri gider. Adam bir kapı sesi duyar. Küçük kızlarını da alıp gitmiştir. On altı gündür dönmemiştir. Adam o andan beri hala evdedir. İşe de gitmiyordu. Karısının dönmelerini bekliyordu. Ona anısını anlatacaktı. Fakat yanındayken duygularını çözememiş, dile dökememiştir. Okullarına gidip çocuklara annelerini sormakta ya da yakınlarını arayıp karısını sormaktan utanıyordu.

Adamın anısı Marta Tore ile ilgili anısı yirmi üç yıl öncesine dayanıyordu. Subay olarak askerlik yapıyordu. Bir buçuk yılı karakolda geçmiştir. Dört er ve bir kendisi vardır. yılın ekiz ayı korkunç kış oluyordu. Kışın yollar kapanıyordu. Bir tek camlı, döşemesi toprak barakada yaşıyordu. Köstebek gibi kapandığı yer aldı barınağında yapayalnızdır. Bir gün patatesleri soyacaktı. Kesekağıdından patatesleri çıkarmış ve kesekağıdın bir dergiden yapıldığını görmüştür. Marta Tore’nin resmi vardır. Hamurla resmi duvara yapıştırır. Kim olduğunu bilmiyor ama film yıldızı olduğunu tahmine diyordu. Orada kaldığı sürede sadece o resimle konuşup arkadaşlık etmiştir. Yalnızlığı bir nebze hafifletmiştir. Oradan ayrılırken resme ne oldu hatırlamıyordu. Terhis olduktan sonra bu kadın aklına gelmemiştir. Ta ki ölüm haberini okuyana kadar. Bu kadar etkileneceğini kendisi de bilmiyordu.

Temalar

Yalnızlık/Bağlanma ve Yas Mutlu bir evliliği, düzenli bir hayatı ve alışkanlıkları olan adamın hayatı bir sabah bozulur. Gazetede yıllar önce yalnız ve mutsuz anlarında ona yardımcı olmuş film yıldızının ölüm haberini okumuştur. Filmelerini izlememiş, onunla tanışmamış, askerden sonra hiç aklına gelmemiştir. Ama askerliği boyunca soğuk ve yalnız günlerde sadece onun fotoğrafına tutunabilmiştir. Farkında olmadan kurduğu derin bağ yıllar sonra derin bir yas olarak ortaya çıkmaktadır. Yalnızlık insanın bir eşya, bir insan veya bir sesle bağ kurmasına sebep olabilmektedir.

O GÖLGELERİ BİR DAHA ANIMSAMADI

Öykü

Hücredeki günler Adam hücrede hapistedir. Kimse onunla konuşmadığından, hiçbir şey görmediğinden kaçınıcı gün olduğunu bilmiyordur. Sabah ve akşam yemeklerinde parasını verip aldığı birer sigarayı yakmak için verilen kibritin yanık ucu ile çeltik atmaya başlamıştır. İlk zamanlar on iki ve on dört gün arası sayamamıştır ama artık çizgilerden kaç gündür orada olduğunu sayabiliyordur. Kaldığı yerde duvarın üst kısmında küçük, buzlu bir cam vardır. Bazen yatağın üstüne çıkıp oraya dokunmaya çalışıyor ama bir türlü başaramıyordur. O kadar yüksektedir. O buzlu cam onun hücredeki en önem verdiği yer olmuştur.

Hücredeki buzlu cam Buzlu camın arkasındaki demir parmaklıkların gölgesi güneşin konumuna ve havanın durumuna göre değişiyordu. Her sabah olduğunda ilk iş yataktan çıkmadan buzlu cama bakmak ve demir parmaklığın gölgesinin uzayıp kısalması, genişleyip darlaşmasına dikkat etmek ve takip etmek oluyordu. Demir parmaklık hareket etmiyordu, güneşin konumuna göre gölgenin yapısı değişiyordu. Ama bazen parmaklıklar arasında rüzgâr dolayısıyla uçuşan bir yaprak sıkışıyordu. İşte onu en çok heyecanlandıran şey yaprağın ve bazen bir kâğıdın sıkışması oluyordu. Çünkü demir gibi sabit kalmıyor, rüzgâr esintisi ile hareket ediyordu. Ayrıca hangi ağacın yaprağı olduğunu tahmin etmeye çalışmak, dergi veya gazete kâğıdı olup olmadığını hayal etmek daha güzeldir. Bazen kuşlarda oraya konuyordu. Onların gölgelerini izlemek de güzeldir. Serçelerin telaşlı gölgeleri, güvercinlerin sevimli, kumru ve güvercinin birbirine benzeyen gölgeleri onun hayatla bağını sağlıyor gibidir.

Nöbetçilerin durumu Bazen çok sıkıldığında tuvalete gitmek için kapıya vuruyordu. Nöbetçi orada yoksa duyurmak için sürekli kapıyı yumrukluyordu. Bu bile ona iyi geliyordu. Nöbetçi kapıda olmasın, daha çok yumruk atayım diye istiyordu. Bazen ona kızıyorlardı. Çok sık tuvalete gittiğini, gezmek için yaptığını söylüyorlardı. Bir bakıma doğrudur. Ama onunla sohbet etmiyorlardı. Sorularına cevap vermiyorlardı. Tembihlendikleri için mi yoksa kendileri öyle uygun gördüğü için mi bilmiyordu.

Çocukluk anısı Hücresinde o küçük buzlu camın ve gölgelerin varlığı ona çok değerli, güzel görünüyordu. Ama sınırsız dış dünyadaki insan için bunların değeri ve önemi olmadığını, bunların farkında bile olmadıklarını biliyordu. Bunları yazabilmek için kâğıt olmasını çok istiyordu. Ama kâğıt verilmiyordu. Adam hücresinde çocukluktan bir anı hatırlar. Bir tanıdıklarının yazlığına gitmişlerdir. Sekiz yaşlarındadır. Annesi onu her gün öğle uykusuna yatırıyor. Evin bir tarafı denize, bir tarafı ormana bakıyordu. Çocuk deniz tarafındaki odada uyurken dalgaların pırıltılarının yansımalarını, diğer odada yatarken de erik ağacının dallarının gölgelerini seyreliyordu. İlk kez bu anıyı hatırlıyordu. Bu anıyı buzlu camdaki gölgeler karanlıkta yitince hatırlamıştır.

Hücrede aklına gelenler Oraya girili on dört hafta, altı gün olmuştur. Bütün yaşamı boyunca yazar olmayı düşünmemiştir. Ama oradayken bir kâğıt olsa fark ettiği, düşündüğü her şeyi yazmak istiyor, sanki bu yapıtlar çok değerli olacak gibi hissediyordu. Doğal yaşamda önemi olmayan ayrıntılar, kapatıldığı hücrede önem kazanmıştır. Ölçütleri değişmiştir. Boşandığı karısı geliyordu aklına. Karısı onu aldatmıştır. Sadece aldatma önemli değildir ama bunu aşağılayarak yapmıştır. Oğlu beş, kızı üç yaşındadır. Onları özlemiştir.

Adam serbest bırakılır Beklemediği bir an yüzbaşı içeri girer. Eşyalarını toplamasını söyler. Birkaç eşyasını poşete koyar. Yüzbaşıyı takip eder. Bir odaya girerler. Masanın üstüne oraya girerken üzerinden alınan eşyalar boşaltılır. Tüm eşyaları tamam mı diye kontrol ettirirler. Onaylayınca imza attırırlar. Yüzbaşı imza atılınca gidebilirsin diyerek bir daha oraya gelmeye iyi olacağını belirtir. Adam oraya gitmek istememiştir. Kendi niçin getirildiğini bile bilmiyordu. Önceki yaşamına döner. Hücrede hissettiği duygulanmaları, duyarlılıklarını, düşüncelerini yazmayı, gölgelerin dansını bir daha hiç

düşünmemiştir bile. Artık dış dünyanın ölçütleri ile hayata bakmaya başlamıştır. Artık onunda bir saati altmış dakika, bir kilosu bin gramdır.

Temalar

Algı ve Değişim/Özgürlük ve Tutsaklık Özgürlüğü elinden alınan, onu oyalayabilecek her unsur hayatından çıkarılan bireylerin her şeye yüklediği anlamın, değerlerin, ölçütlerin değiştiği anlatılmaktadır. Hücreye kapatılan adam bulunduğu yerde buzlu cama yansıyan gölgeler dışında üzerine düşünecek, izleyecek bir şey bulamıyordu. Dünyası küçülmüştür. O gölgeler onun için o kadar önemli olmuştur ki üzerine yazılar yazmak bile istiyordu. Yalnızlık ve kısıtlanma algısını değiştirmiş, duyarlılığını arttırmıştır. Fakat dışarı çıkar çıkmaz eski hayatına geri dönmüştür. Ölçütler, zaman ve hayata dair her şey dış dünyadaki özgür insanlarla aynıdır. Şartlar değişince bakış açısı da hemen değişmiştir. İnsanın içinde bulunduğu koşullar dünyayı algılama biçimini, değer verdiklerini etkilemekte ve değiştirmektedir.

ÖLÜME GEÇ KALINMAZ

Öykü

Tekrarlanan rüyalar Adam bir rüya görmüştür. Ama bu ilk değildir. Otuz, kırk yaşlarından beri elli yıldır bu rüyaları görüyordur. Bazen ayda veya iki ayda bir sık görüyordur. Bazen iki veya üç yılda bir görüyordur. Rüya hep değişiyor ama değişmeyen birkaç unsuru oluyordur. Rüyalarında hep bir yerlere yetişmeye çalışıyor ama bir türlü işler istediği gibi gitmiyordu. İlk zamanlar sınava yetişmeye çalıştığı rüyalar görürken sonra sevgili ile buluşmalarına, sonra önemli iş toplantılarına veya nikahına yetişmeye çalışıyor ama türlü engellerle karşılaşılıyordu.

Rüyalar hakkında Yıllardır başına bela olan, hep aksiliklerle uğraştığı ve bir yere yetişmeye çalıştığı rüyalar neden oluyor diye düşünür. Sınav salonu kapısında yalınayak kalışları, tören salonlarındaki pantolonsuzlukları, tam yetişecekken vapuru, treni veya otobüsü kaçırmış, bataklık yollar ya da bastığında pul pul dökülen zeminler, iğrenç giysili çirkin insanların saldırısı, içeriden çıkılamayan büyük örenlerde kapalı kalışı, darda ve zorda kalınca korkudan uçmaya başlaması rüyalarında yenilenip duruyordur. Adam bunların utançları, ayıpları, aşağılık duyguları, başarısızlıkları, suçlulukları, kimseye ve hatta kendine bile söylemedikleri, yapamadıkları yüzünden olduğunu düşünür.

Kendi cenaze töreni İşte bu son rüyası da böyledir. Yine yetişmeye çalışıyordu. Yolda en çok olmak istediği kişiyi görür. Kadın ona nereye gittiğini sorar. Kendi cenazesine olduğunu söyler. Kadın bu cevaba üzülür. Gözleri buğulanır. İlk kez öpüşmeden ayrılırlar. Adam yine koşmaya başlar ama gittiğinde tabutu araca yüklenmiştir. Kendi cenazesine geç kalmıştır. Kalabalık dağılıyordu. Koşmamaya karar verir. Herkes onu öldü bildiğine göre yetiştirmesi gereken işlerden, yaptıklarını kimin yaptığından kimsenin haberi olmayacaktır. Artık çalışmayacaktır. Çalışmıyorsa öldüm diye düşünür. Kendine acır. Onu ölmüş biliyorlardır. Artık çalışmayacaktır. Her yere geç kalınacağını ama ölüme geç kalınmayacağını söyler. Çünkü kendisi bilmeseydi bile öldüğünü başkaları bilecektir.

Temalar,

Ölüm/Yüzleşme Adam rüyalarının kendisinin bile farkında olmadığı duygulardan kaynaklandığını düşünmektedir. İçinde kalan ve onu kötü hissettiren, yaşadığı veya yaşayamadıklarından kaynaklanan tüm duygular rüyalarında ortaya çıkmaktadır. Yaşa değeri bu telaş ve aksilikler bitmeyen kaygılar ve yetersizlik hissini simgelemektedir. Sonunda ise hayatı boyunca peşinden koştuğu, kovaladığı ve bir türlü başardığını hissetmediği işlerin, sorumlulukların ölüm karşısında anlamını yitirdiği ile yüzleşmektedir. Ölüm karşısında hayatı boyunca peşinden koştuğu her şeyin anlamını sorgulamaktadır.

İŞKENCE BİLİMİNE GİRİŞ: KORKUYORSUN

Öykü

İşkenceci hakkında Adam işkencede ustadır. Ünü ülke sınırlarını aşmıştır. Onun sorgulamasına maruz kalacaklarına ölmek isteyen kişiler vardır. Görevini çok seviyordu. Görevini keyif alarak, beğeniyle ve zevkle yapmaktadır. Yaratıcı zekasıyla yeni işkence yöntemleri bulmuştur ve başarı ile uyguluyordu. Onun eline düşenler yaptıklarını bilmedikleri suçları bile itiraf ediyorlardı. Ona göre

hiçbir şey gereksiz yere var olmamıştır. İhtiyaçtan ortaya çıkmaktadır. İşkence de tarihin en eski mesleklerindendir. Çok da gereklidir. Çünkü sanıklar kendisine yöneltilen soruları doğru yanıtlamıyorsa, yanlış bilgi verip devleti yanıltıyorsa doğruyu söyletmek gerekmektedir.

İşkenceci adamın düşünceleri İşkenceci adama göre insanlar suçlu doğmakta ve suçlu ölmektedir. Suç işlememiş insan yoktur. Bir yerde suç işlemiş bir hayvan varsa onun mutlaka insan olduğunu, dünyada suç işleyen tek varlığın insan olduğunu düşünmektedir. İşkence Bilimine Giriş, Yüz Soruda İşkence Bilimi, İşkence Bilimi El Kitabı isimli kitaplar üzerine çalışmaktadır. Engin bilgilerini aktarmaktadır. İşkence gören kişi itirafa bulunsa bile itirafa devam etmesi için işkenceye devam edilmesini söyler. Çünkü hiçbir zaman bir sanığın her şeyi itiraf etmeyeceğini söylemektedir. Yani bu konuda oldukça acımasızdır. Kendi ile övünmek için Tokyo'dan herhangi bir Japon'u yakalayıp getirmelerini, isterlerse yetmiş yıl önceki Meksiko'da öldürülen Troçki'nin katili olduğunu Türkçe itiraf ettirebileceğini söylüyordur. Bunu kendisine de inandırarak yapabileceğini söylüyordur.

Sanık hakkında Sanık 35 yaşındadır. Kısa boylu, siyah ve gür saçlı, zayıf, ufak tefek biridir. İlk yakalanışı, ilk sanıklığıdır. Sorgulanırken işkence göreceğini biliyordur, arkadaşlarından öğrenmiştir. Onu hücrede tutarlar. Ünü meşhur işkenceci tarafından sorgulanma ihtimali yüksektir. Bu onu korkutuyordur. İşkence altında insan onurunu nasıl kaybettiğini, her şeyi söyleyecek duruma gelindiğini biliyordur.

Sanığın düşünceleri Üç gün boyunca hücresinde durmadan bu durumdan nasıl kurtulabileceğini ne söyleyebileceğini ne yapabileceğini düşünür. Suçlu olup olmadığını da düşünür. Suç bulunduğu çağa, koşula, konuma göre değişebilen bir unsurdur. Yüzyıllar önce suç sayılmayan davranışlar bugün suç sayılabilmektedir. Onu suçlu sayan yasalar da eskimiş, ilk yasalardır ama günümüzde hala değişmediği için suçlu bulunuyordur. Kendisi ve kendi gibi düşünenlere göre ise bu ilkel yasaları değişime zorlamak görevleriydi. O da suç işlememiş, görevini yapmıştır. Bir fırsatını bulsa kendini öldürecek ama önlemler bunu engelliyordur. İşkence görüp arkadaşlarını ele vermektense ölmek onun için daha iyi bir seçenektir.

Sanığın planı Üç gün hücrede, karanlıkta, o sessizlikte sonunda ne diyeceğini bulur. Sorgu odasına alınır. Çelimsiz adam sorgu odasına gülümseyen bir yüzle girmiştir. İfadesini bozmaz. Karşısındakini küçümseyen bir gülümseyiştir. Bağırıp çağırmaktan daha etkilidir. İşkencecinin yüzü gülmüyordur. Sigara teklif eder. İçmediğini belli eden bir hareketle reddeder. Üç gün düşünce düşünce bulduğu o tek bir sözcükten başka bir şey söylemeyecektir. Bilimsel işkenceci gülmeyen yüzünü zorlayarak yumuşatmaya ve babacan bir tavır göstermeye çalışır. Sıcak bir şeyler isteyip istemediğini sorar. İçecek ikram etmek ister. Sanık baş işareti ile içmeyeceğini anlatır. Sanık yüzündeki aşağılayan gülümseme ile sessizce duruyordur. İşkenceden dolayı kendini merdiven boşluğuna atanları, akıl hastanesine kapatılanları, erkeklikleri köreltilenleri, elleri ayakları bağlanarak taciz edilen kadınları düşünür. Bütün bunlar başına gelebilecektir. O yüzden kararını uygulamayı sürdürür.

İşkenceci afallar İşkenceci babacan tavırlarla konuşmasını sürdürür. En sonunda artık sıra sende diye sanığın konuşmasını ve itiraf etmesini ister. Sanık çok beklememesi gerektiğini biliyordur. Zamanlamasına dikkat eder. Sonra sadece işkenceciye "Korkuyorsun" der. İşkenceci bu söylemi beklemiyordur. Sanık bir daha üstüne basa basa söyler. Korkuyorsun diye tekrar eder. İşkenceci afallar. Kim, ben mi diye sorar. Sanık sen, evet demez. Sadece korkuyorsun diye tek kelimeyi yineler. İşkenceci ne derse desin korkuyorsun diye cevap verir. İşkenceci neredeyse nereden biliyorsun demeyi ağzından kaçıracaktı.

İşkenceci görev değişikliği ister İşkenceci çok öfkelenir. Sanığa karşı kızgınlıkla söylenir. Sesini duyup içeri giren görevlileri sanığı alıp götürmelerini söyler. Sanık başardığını hisseder. En azından o gün işkence görmekten kurtulmuştur. Bu olaydan sonra iki kere daha sorguya alınır. İşkenceciye aynı metodu uygular. En son işkenceci onu kovar. Sonra dairenin başındaki zatın odasına gider. Başka bir yerde görevlendirilmek istendiğini ya da emekliliğini istediğini söyler. Sebebini sorunca da korktuğunu belirtir. Dairenin başındaki zat az kalsın kim korkmuyor ki diyecektir kendini tutar.

Sanık ve işkencecinin durumu İşkenceci emekliliğini ister. Eve kapanır. Sesten, gürültüden, patırtıdan çok korkar. Sabah kahvaltısında yumurtanın kırılmasından, muslukta akan su sesinden, çakılan kibritten her şeyden korkar. Özellikle aynalardan çok korkuyordur. Sanık ise başka işkencecilerine eline düşer. Sonunda utana sıkıla gerçeği söylemek zorunda kalır. Korkuyordur. Korktuğu içinde itiraf eder.

Temalar

Suç ve Şiddet/Baskı Yüzyıllardır özellikle otoritenin insanlar üzerinde güç elde etmek, onları yönlendirmek için uyguladığı işkence yöntemleri değişse de şiddet yine kendini farklı şekillerde her devirde göstermektedir. Öykü, şiddet ve suçlu kavramlarını sorgular. Suç kavramının döneme, şartlara, konuma ve bakış açısına göre değişebilecek bir olgu olduğunu vurgulamaktadır. Suçlular üzerinde uygulanan şiddeti otorite, düzen adına gösteren güç kendini bu şekilde meşrulaştırmaktadır. Fakat aslında gerçeğin ortaya çıkarılmasından çok baskı aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Tüm bunların yanında insan onurunu zedeleyen, adaletsizliğe yol açan, fiziksel ve ruhsal olarak bireylere zarar veren bir uygulama olması nedeniyle de eleştirilmektedir.

Korku Korku yalnızca baskı gören değil baskıyı uygulayan kişilerde de görülen bir duygudur. Öyküde işkencecinin, sanığın korkuyorsun vurgusu karşısında alt üst olması baskının korkudan beslendiğini göstermektedir. Karşısında korkan değil de korktuğunu onun yüzüne çarpan biri gerçeklerle yüzleşmesine, zayıf noktasının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

BİR KOMÜNİSTİN ÖLÜMÜ

Öykü

Kafuri hakkında Kafuri fakir bir ailenin altı çocuğunun beşincisidir. Babası fabrika işçisi, annesi de evlere temizliğe giden biridir. Babası tüm kardeşlerini aynı şekilde seviyordur elbette ama Kafuri'nin yeri onda farklıdır. İçlerinden bir tek o liseyi bitirmiştir. Hem de birincilikle. Ayrıca okul giderleri için yazın çalışıyor, ailesine de katkıda bulunuyordur. Üniversitede tıp fakültesini kazanmıştır. Üçüncü sınıftadır. Yine zor bir şeyi başarıyor, küçük çocuklara dil dersleri vererek eğitim masraflarını karşılıyordur. Komünisttir ve eylemlerinde aktif rol alıyordur.

Kafuri'nin nişanlısı O zamana kadar kız arkadaşı olmamıştır. Önceleri bir kız kıyafetlerinin babasının ters yüz edilmiş ve ona göre dikilmiş eski kıyafetlerinden olduğunu anlamış ve yüzüne vurmuştur. Çok utanmıştır. Ama Seriza öyle değildir. Kafuri ile ilk kez içtenlikle ilgilenen kız o olmuştur. Ders notları alma ile başlayan bir tanışıklıkları olmuş, zamanla yakınlaşmışlardır. Birbirlerini sevdiklerini, asla başka birini sevmeyeceklerini söylüyorlardır. Kendi aralarında nişanlanmışlardır.

Otelde bir gece Bir gün Seriza paraları olduğu bir zaman, beş yıldızlı bir otelde kalmayı çok istediğini söylemiş ve ondan söz istemiştir. Kafuri onun bu tutkusunu anlamamış ama çalıştığı için para biriktirmiş ve iki hafta önce bu hayalini gerçekleştirmiştir. Kız en üst katta kalmak ve balkondan aşağıya bakmak istiyordur. Çünkü şimdiye kadar herkes ona üstten bakmıştır. Kafuri para biriktirmiş, bir gece otelde kalmaları için organize olmuştur. O gün güzel bir yemek yemiş, şarap içmiş, dans etmişlerdir. Odaya çıktıklarında öpüşmüş, yakınlaşmışlardır. Seriza balkondaki şezlonga uzanıp manzarayı izlemiştir. Kafuri'nin yükseklik korkusu olduğu için çıkmamak istememiş ama sonra aşağı bakmamak şartı ile çıkmıştır.

Bildiri dağıtma görevi O gece sevişmişlerdir. İkisinin de ilk sevişmeleridir. Birbirlerinden başka kimse ile olmayacaklarına söz vermişlerdir. İki hafta sonra ise bağlı olduğu hücre ona bir görev vermiştir. Bildiri dağıtacaktır. Memurların en çok ve kalabalık olduğu saatte trende bildiri dağıtacaktır. Fakat polislerin geldiğini görünce helaya saklanmış, sonra polisler içeri girince trenin pencereden atlamıştır. Ama pantolonu yırtılmış ve polis fark etmiştir.

Polislerden kaçış Kovalamacada polisleri atlatmaya çalışmış ama sivil polislerin varlığını fark etmiştir. Ayakları onu sanki iki hafta önce kaldıkları lüks otele götürmüştür. Kalabalık turist kafilesinden faydalanıp lobiye girmiştir. Olağan davranmaya çalışıp asansöre yönelmiştir. Asansör görevlisi kaçınıcı kata çıkacağını sorduğunda, nişanlısı ile kaldığı kat olan yirmi üçüncü kat demiştir. Neden o katı söylediğini bilmiyordur. Asansörden indiğinde kaldıkları odaya doğru yönelir. Kapı açıktır, önünde temizlik görevlisinin arabası vardır. Mahalleden komşularıdır. Borkana Teyze'ye yardımına ihtiyacı olduğunu söyler. Kadın iki saat saklanması için henüz temizlenmemiş odaya girmesine izin verir ve kapıyı kilitlet.

Polisler Kafuri'yi bulur Artık okula devam edemeyeceğini, derneğin ona sahte pasaport ayarlayıp onu yurt dışına göndereceğini ve orada okulunu tamamlayacağını düşünür. Nişanlısı ile orada hayat kuracaktır. Odada rahatlamaya çalışan Kafuri sıcak duşa girip rahatlamaya karar verir. Üstünü çıkarır ve küveti sıcak su ile doldurmaya başlar. Bildirilerin çoğu duruyordur. Dağıtamamıştır. Birden sesler duyar. Polislerin geldiğini anlar. Kapının arkasına koltuk ve masayı iter. Ne yapacağını bilemez. Pembe kâğıda basılı bildirileri çıplak göğsüne bastırır. Polisler kapıyı zorladıkça bildirileri balkondan atmaya

başlar. O an hayatının en büyük korkusu içindedir. Kağıtlar yere düştükçe yükseklik korkusu azalmaya başlar. Polisler içeri girdiğinde teslim olmasını söyler.

Kafuri'nin çaresizliği Kafuri kendini balkondan aşağı bırakır. Çıplak bedeni yere düştüğünde bildiriler pembe renkli binlerce kuş kanadı gibidir. Onun üstünü örtüyordur. Bildiriler yakındaki parka da düşüyordur. Bazıları reklam bildirisi sanıp yerden alıp okurlar. "Ey dünya işçileri birleşin!" yazıyordu. Polis insanların bildirileri okumasına engel olmaya çalışır.

Temalar

Yoksulluk Kafuri'nin ailesinin yoksulluğu hayatında sürekli zorluk yaşamasına neden olmaktadır. Eğitim hayatı boyunca çalışmak zorunda kalması, ailesindekilerin eski kıyafetlerinin ona göre dikilip tekrar kullanıma hazırlanması, arkadaşlarının bu durumu yüzüne vurması yoksulluğun sebep olduğu toplumsal eşitsizliklerdir. Aynı şekilde kız arkadaşının lüks otel tutkusu da yoksulluğun hissettirdiklerine karşı oluşan arzulardır. Bir günlüğüne de olsa beş yıldızlı bir otelde kalarak daha sığ sınıflardaki insanlar gibi bakmak ve hissetmek istemektedir. Yoksulluk aynı zamanda Kafuri'yi işçi sınıfının mücadelesine katkıda bulunmaya iten nedenlerden biri olabilmektedir. Sonuç olarak yoksulluk hem engeller ve zorlukları simgelerken aynı zamanda yaşamındaki seçimleri belirleyen bir faktördür.

Aşk Kafuri ve Seriza'nın aşkı birbirlerine derinden bağlılığı, güveni simgelemektedir. İkisi de birbiri için hayatlarındaki ilk kişilerdir. Hayatlarına başka kimseyi almayı istemiyorlardır. Benzer hayatlardan gelmeleri, birbirlerine samimi bir yerden bakmaları onları daha da yakınlaştırmıştır. Kafuri'nin yükseklik korkusuna rağmen nişanlısı ile balkona çıkması aşkı için sınırlarını zorlama arzusunu göstermektedir. Kafuri'nin balkondan düşüşü aşklarının ve hayallerinin yarım kalışını da simgelemektedir.

Siyasal mücadele/Fedakarlık Kafuri sadece kendi hayatını değiştirmek için çabalamamakta, toplumda da değişim için rol almaktadır. Mücadelesi düzeni değiştirmek içindir. Bunun için bildiri dağıtmaktadır. Yakalandığında bildirileri ve kendisini balkondan atması, bildiriler havada uçarken tüm korkularından sıyrılması düşüncelerin özgürlüğüne kavuşmasını simgelemektedir. Bu aynı zamanda idealler uğruna ödenen bedeller ve fedakarlıkların bir sonucudur. Bedeni düşerken düşünceleri kanatlanmış kuşlar gibi etrafa yayılmakta, insanlara ulaşmaktadır. Ölümü bir yenilgi gibi değil mücadelesinin devam etmesi gibidir.